

Rapport över arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott i Stockholms stad 2020

Dnr 3.1.1-110/2021

Innehåll

Inledning	3
Utgångspunkter.....	3
Redovisning av Stockholms stads FUT-arbete under året 2020	4
Misstänkta felaktiga utbetalningar	5
Ärenden i kö.....	7
Inledda utredningar	7
Bedömning att inte inleda utredning	8
Omfattning	9
Orsaker till att en FUT-utredning inleds	9
Återkrav.....	11
Inbesparat belopp	13
Polisanmälan	13
Resultat av efterkontroller	14
Avslutade ärenden	15
Sammanfattning och analys	16

Årsrapport 2020

Arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott

Dnr: 3.1.1-110/2021

Utgivningsdatum: Maj 2021

Utgivare: Avdelningen för stadsövergripande sociala frågor

Kontaktperson: Maja Bjarneby

Inledning

Ekonomiskt bistånd utgör samhällets yttersta skyddsnät och kan beviljas om individens behov av försörjning inte kan tillgodoses på annat sätt. För att behålla legitimiteten och förtroendet för välfärdssystemet är det viktigt att bedömningen av biståndsbehov bygger på korrekta uppgifter.

Sedan år 2008 har Stockholms stad bedrivit ett aktivt arbete med att såväl utreda som förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt förebygga bidragsbrott. Stadsdelsnämnderna och socialnämndens enhet för hemlösa ansvarar för att ha en funktion samt rutiner för att utreda felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Utredare på socialnämndens avdelning för stadsövergripande sociala frågor ansvarar för att samordna och följa upp detta arbete.

I denna rapport redogörs för hur nämnderna har arbetat med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott under året 2020. I rapporten redovisas statistik avseende felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd från 2020 med jämförelser med de senaste åren, analyser av orsakerna till att felaktiga utbetalningar sker och en beskrivning av de viktigaste resultaten för verksamheterna.

Utgångspunkter

I arbetet med ekonomiskt bistånd är den första och huvudsakliga uppgiften att hjälpa individer att på sikt kunna klara sin försörjning på egen hand. Parallellt med denna huvuduppgift ska varje individs rätt till ekonomiskt bistånd utredas vid varje ansökan till dess att individen är självförsörjande.

Det är socialsekreterare inom stadens nämnder som ansvarar för bistånd till enskilda i Stockholms stad. En förutsättning för handläggningen är att den utförs med noggrannhet och att felaktiga utbetalningar förebyggs så långt det är möjligt. Detta görs bland annat genom tydlig information till den som ansöker om bistånd och genom att uppgifter som lämnas vid ansökan verifieras, både av den sökande själv och av den som handlägger ansökan.

Från den första grundliga utredningen till de fortsatta löpande ansökningarna krävs noggrann utredning för att minska risken för att bistånd utgår på felaktiga grunder. I Stockholms stad finns upprättade rutiner för vilka kontroller som nämndernas handläggare ska genomföra varje månad och vilka kontroller som ska ske

återkommande och med regelbundenhet löpande under året. Dessa finns beskrivna i stadens riktlinjer.

Om det i ett ärende förekommer misstanke om att en eller flera månaders bistånd har beviljats på felaktiga grunder eller till en för hög summa ska denna information lämnas för vidare utredning till nämndens utredare av felaktiga utbetalningar (FUT-utredare).

Efter att en bedömning har gjorts av FUT-utredaren inleds en utredning om misstänkt felaktig utbetalning av ekonomiskt bistånd med stöd av 11 kap. 1 § socialtjänstlagen. Utredningen syftar till att klargöra huruvida det har skett en felaktig utbetalning eller inte. Utifrån denna utredning bedömer FUT-utredaren sedan om det finns grund för beslut om att återkräva det felaktigt utbetalda biståndet enligt 9 kap. 1 § socialtjänstlagen och/eller huruvida ärendet ska polisanmälas enligt 6 § bidragsbrottslagen.

Om individen inte frivilligt betalar tillbaka det felaktigt utbetalda biståndet kan nämnden utreda den enskildes betalningsförmåga och om betalningsförmåga bedöms finnas kan en ersättningstalan göras till förvaltningsrätten med stöd av 9 kap. 3 § socialtjänstlagen för att på detta sätt och med eventuellt stöd av Kronofogdemyndigheten återkräva det felaktigt utbetalda biståndet.

Redovisning av Stockholms stads FUT-arbete under året 2020

Det finns totalt 14 medarbetare som arbetar som FUT-utredare i staden med en arbetstid som varierar mellan 40 procent och 100 procent av heltidstjänst. Samtliga stadsdelsnämnder och socialnämndens enhet för hemlösa har för närvarande FUT-utredare.

Vid totalt fem tillfällen under året har nämndernas FUT-utredare och stadens FUT-samordnare träffats för att utbyta information och erfarenheter samt diskutera ärenden och aktuella domar.

Under året har tre stadsdelsnämnder arbetat med att tillsammans med SKR¹ planera och anordna ett nationellt samverkansmöte för dialog och erfarenhetsutbyte för landets FUT-utredare. Mötet äger rum digitalt under våren 2021 och hela 140 kommuner är anmälda som deltagare.

¹ Sveriges kommuner och regioner

Stadens FUT-samordnare har tillsammans med FUT-utredare deltagit i flertalet andra externa nätverk där kommuner samlas kring frågor om felaktiga utbetalningar inklusive nätverk kring bidragsbrott tillsammans med andra myndigheter. Syftet med deltagande i dessa nätverk är att skapa förutsättningar för samverkan, omvärldsbevakning och utveckling av det egna arbetet med felaktiga utbetalningar.

Stadens FUT-samordnare har tillsammans med FUT-utredare under året arbetat med att uppdatera stadens handbok som beskriver FUT-arbetet samt har arbetat med att ta fram underlag till ett utbildningstillfälle som syftar till att öka kunskapen om FUT hos chefer på stadens enheter för ekonomiskt bistånd. Utbildningen kommer att äga rum under våren 2021.

För att skapa och upprätthålla en likställd handläggning av felaktiga utbetalningar i staden ser socialnämnden att det finns ett fortsatt behov av en central samordning, en tydlig prioritering av arbetet och en samsyn kring vad som ska ingå i FUT-uppdraget. I FUT-uppdraget föreslås följande arbetsmoment att fortsatt ingå:

- Utredda misstänkta felaktiga utbetalningar
- Besluta om återkrav och polisanmälan, samt regelbundet följa upp dessa beslut
- Utredda ersättningstalan
- Informera nyanställda kollegor om FUT, samt vägleda kollegor i FUT-anmälningar
- Återkoppla upptäckter av felaktiga utbetalningar till chefer och kollegor
- Vid behov, delta i socialsekreterarnas ärendedragning
- Vid behov, hålla i särskilda temagenomgångar eller utbildningsinsatser om kontrollmetoder såsom exempelvis deklaration och pantbelåning

För att ge en uttryckligare bild av Stockholms stads FUT-arbete presenteras nedan ett urval av statistik från år 2020.

Misstänkta felaktiga utbetalningar

Misstankar om felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd kommer regelbundet till nämndernas kännedom. Dessa misstankar kan komma internt ifrån, där felaktigheter kan visa sig under handlägningsprocessen, eller externt ifrån, där en privatperson eller annan myndighet kan höra av sig till nämnden med en

misstanke om att en individ erhåller ekonomiskt bistånd på felaktiga grunder.

Dessa misstankar registreras i verksamhetssystemet hos respektive nämnd som en så kallad *"inkommande information"* vilken sedan skickas till den ansvariga FUT-utredaren. Under året 2020 registrerades 713 *"inkommande information"* avseende misstänkta felaktiga utbetalningar. Det var 91 fler registrerade misstankar jämfört med föregående år och det högsta antalet misstankar som registrerats de senaste fem åren.

Nämnd	Antal registrerade <i>"inkommande information"</i>	Antal hushåll som uppbar ekonomiskt bistånd 2020	Andel av hushåll där misstänkt FUT registrerats
Bromma	19	690	2,8 %
Enheten för hemlösa	14	643	2,2 %
Enskede-Årsta-Vantör	74	1730	4,3 %
Farsta	81	1174	6,9 %
Hägersten-Älvsjö	27	1351	2,0 %
Hässelby-Vällingby	61	1414	4,3 %
Kungsholmen-Norrmalm-Östermalm	39	883	4,4 %
Rinkeby-Kista	157	1939	8,1 %
Skarpnäck	58	695	8,3 %
Skärholmen	54	988	5,5 %
Spånga-Tensta	71	1032	6,9 %
Södermalm	58	770	7,5 %
Totalt	713	13 309	5,4 %

Under året var 13 309 hushåll aktuella för ekonomiskt bistånd, vilket var 530 färre hushåll än året innan. Antalet registrerade misstänkta felaktiga utbetalningar har ökat, medan antal hushåll aktuella för ekonomiskt bistånd har minskat.

Antalet registrerade misstankar om felaktiga utbetalningar är inte endast avhängigt antal ärenden där bistånd har betalats ut felaktigt utan det handlar också om socialsekreterares vana att uppmärksamma felaktigheter och deras benägenhet att anmäla

sådana felaktigheter till sin nämnds FUT-utredare. Ökningen som syns kan ha att göra med att alla nämnder har en utsedd FUT-utredare som aktivt arbetar med att utreda de registrerade misstankarna.

Ärenden i kö

När en registrerad misstanke om felaktig utbetalning har skickats som *"inkommande information"* till nämndens FUT-utredare hamnar den i kö för en förhandsbedömning, vid vilken FUT-utredaren bedömer huruvida utredning ska inledas eller inte.

Vid ett mätningstillfälle i slutet av året 2020 stod 282 ärenden i kö till stadens FUT-utredare, att jämföra med tidigare år som redovisas nedan.

År 2019	494 ärenden
År 2018	351 ärenden
År 2017	276 ärenden
År 2016	143 ärenden ²

Trenden med ett för varje år ökat antal ärenden i kö har brutits. En trolig förklaring till detta vara att samtliga nämnder har FUT-utredare som arbetar aktivt med de misstankar som registreras och att FUT-arbetet har prioriterats på nämnderna. Vid Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anställdes även under året en extra resurs för FUT-arbetet just med syfte att gå igenom de ärenden som blivit kvar i kö.

Inledda utredningar

Om FUT-utredaren vid en förhandsbedömning bedömer att en felaktig utbetalning förefaller ha skett, eller bedömer att det finns behov av att utreda ärendet ytterligare för att säkerställa om en felaktig utbetalning har skett, inleds en utredning.

Totalt inleddes utredning av 428 nya ärenden år 2020, att jämföra med tidigare år som redovisas nedan.

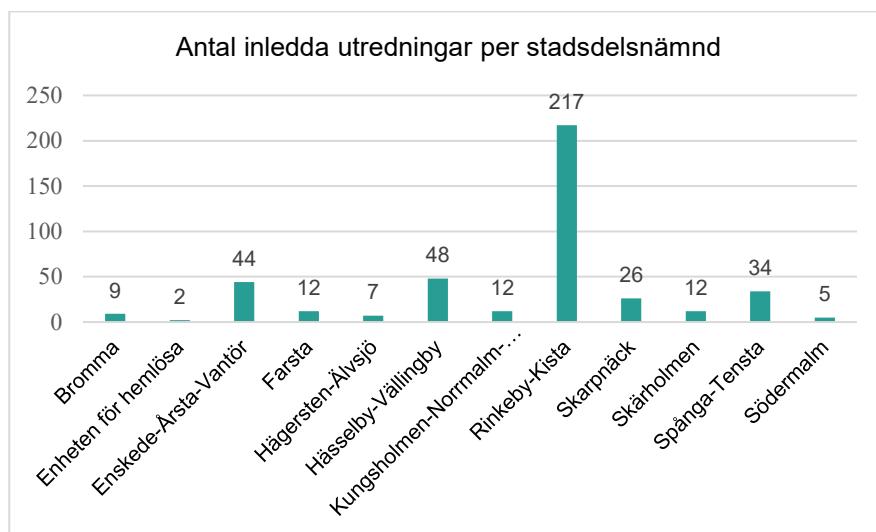
År 2019	226 ärenden
År 2018	222 ärenden
År 2017	215 ärenden
År 2016	289 ärenden

Vid en diskussion med stadens FUT-utredare framkommer att bland de inledda ärendena finns också ärenden där den registrerade FUT-

² År 2016 var det två nämnder som inte redovisade sina kötider.

anmälan har kopplats samman med en pågående biståndsutredning, men där en FUT-utredning i själva verket inte har inletts.

Därmed blir siffrorna över inledda utredningar något missvisande och skiljer sig åt mellan nämnderna enligt redovisning nedan. Förhoppningsvis kan statistiken härnäst bli mer korrekt när denna handledningstekniska fråga har lyfts upp i nätverket för FUT-utredare.

Vidare kan nämnas att nämnderna med de lägsta antalen inledda utredningar är de nämnder där FUT-utredaren inte arbetar heltid med FUT-uppdraget.

Många av de FUT-utredare som arbetar deltid med FUT-uppdraget arbetar parallellt med att handlägga individers rätt till bistånd och beskriver att det är svårt att prioritera att arbeta aktivt med att utreda de felaktiga utbetalningarna, eftersom ansökan om ekonomiskt bistånd ska prövas skyndsamt.

Bedömning att inte inleda utredning

Att en utredning inte inleds kan bero på flertalet omständigheter. Det kan handla om interna felaktigheter vid handläggningen av ekonomiskt bistånd där FUT-utredaren redan under förhandsbedömningen ser att det saknas grund för att återkräva bistånd eller polisanmäla händelsen, eftersom individen själv inte kan anses vara ansvarig för den felaktiga utbetalningen.

Ett annat skäl till att en utredning inte inleds kan vara att det har hunnit gå mer än tre år sedan den felaktiga utbetalningen inträffade vilket innebär att ersättningstalan inte kan väckas i domstol.

Under året 2020 var det totalt 392 ärenden där FUT-utredaren gjorde bedömningen att en utredning inte skulle inledas. 43 procent av dessa avsåg just interna felaktigheter.

Omfattning

Under år 2020 syns jämfört med tidigare år en ökning av antalet registrerade misstänkta felaktiga utbetalningar. Det kan indikera att antalet felaktiga utbetalningar har ökat. Det kan även indikera att nämndernas socialsekreterare och handläggare har blivit bättre på att uppmärksamma och registrera misstänkta felaktigheter.

Vid de nämnder som har haft ett stort inflöde av registrerade misstänkta felaktiga utbetalningar uppger man att man på arbetsplatsen har haft ett större fokus på felaktiga utbetalningar än tidigare, exempelvis som en stående punkt som diskuteras på arbetsplatsträffar samt att man har intensifierat arbetet med att utföra internkontroller.

Ett ärende som är aktuellt hos en FUT-utredare kan ha status utredning eller status uppföljning. Vid en mätning som gjordes i slutet av året 2020 pågick 105 utredningar i staden och 463 ärenden var under uppföljning.

Status utredning innebär att det pågår en aktiv utredning om återkrav, polisanmälan eller ersättningstalan. När beslut har fattats ändras ärendets status till uppföljning.

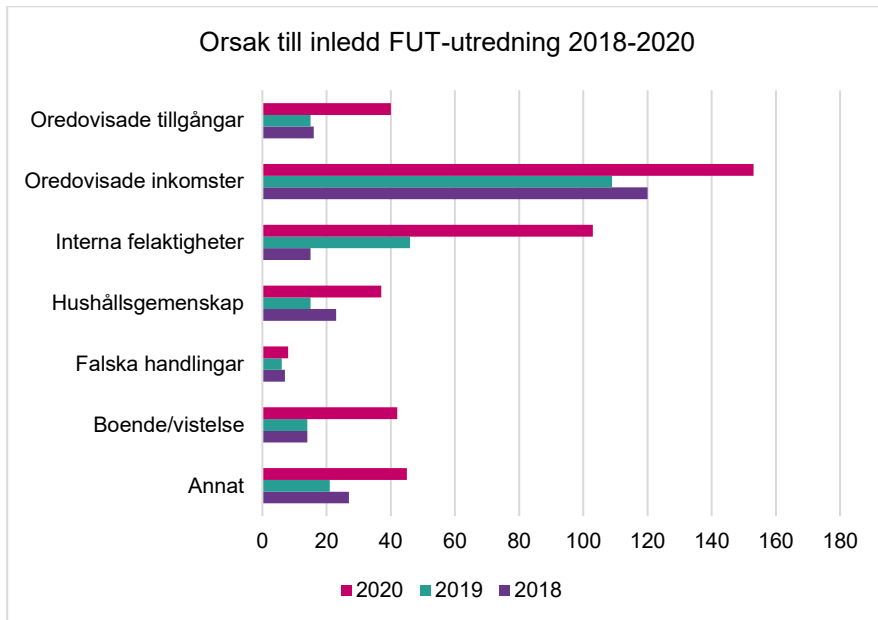
Orsaker till att en FUT-utredning inleds

En FUT-utredning kan bli aktuell på grund av den som ansöker om ekonomiskt bistånd har lämnat oriktiga uppgifter vid ansökningstillfället eller har undanhållit information som hade påverkat dennes rätt till ekonomiskt bistånd. Det kan ske medvetet eller omedvetet från individens sida.

Det kan även handla om interna felaktigheter, det vill säga misstag som begåtts av socialtjänsten under handläggningen av ansökan om ekonomiskt bistånd. Interna felaktigheter kan handla om att socialsekreteraren inte uppmärksammar redovisade uppgifter eller missar att genomföra en rutinkontroll.

Det vanligaste är att den som handlägger ekonomiskt bistånd är den som upptäcker en felaktig utbetalning, men uppgifter kan även komma från en annan enhet inom socialtjänsten, andra myndigheter eller från en privatperson.

Nedan presenteras orsakerna till de inledda utredningarna av felaktiga utbetalningar de senaste tre åren.

Fördelningen av orsakerna till felaktiga utbetalningar har följt ett liknande mönster över åren där den dominerande orsaken är och har varit oredovisade inkomster. Oftast rör det sig om inkomst i form av lön som har undanhållits från socialtjänsten.

Orsaken interna felaktigheter har ökat under år 2020. Många gånger finns svårigheter med att återkräva bistånd eller att polisanmäla en händelse när den felaktiga utbetalningen har orsakats av den som handlägger ansökan. Det kan handla om att man som handläggare inte uppmärksammar att den sökande har fyllt i en inkomst på ansökningsblanketten eller att man missar att genomföra en kontroll som ska genomföras vid varje ansökan. Svårigheten att återkräva bistånd vid dessa situationer kan vara ett skäl till att socialsekreterare och handläggare tidigare inte varit så benägna att göra en FUT-anmälan vid dessa tillfällen. Socialtjänsten kan dock med stöd av 9 kap. 1 § 2 st. socialtjänstlagen återkräva ekonomiskt bistånd som betalats ut på felaktiga grunder eller med för högt belopp av misstag om personen skäligen borde ha förstått detta. Det innebär alltså att beslut om återkrav kan fattas även om det är socialtjänsten själv som av misstag har gjort en felaktig utbetalning.

Stadens FUT-utredare har aktivt arbetat för att alla felaktigheter inklusive de interna ska rapporteras och detta syns i statistiken som presenteras ovan.

De övriga orsakerna presenteras och exemplifieras i korthet nedan.

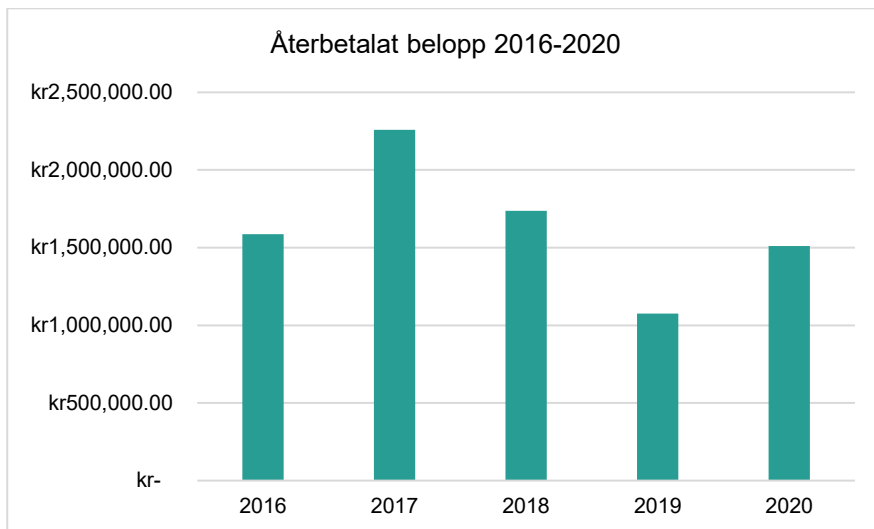
- Oredovisade tillgångar – Enligt ansökningsblanketten för ekonomiskt bistånd ska samtliga tillgångar och deras värde redovisas. Om det framkommer att individen äger till exempel en bil eller aktier kan bistånd ha betalats ut på felaktig grund eller till ett för högt belopp.
- Hushållsgemenskap – Om individen ansöker om ekonomiskt bistånd som ensamstående men i själva verket bor tillsammans med en partner som förvärvsarbetar och kan bidra till den andres försörjning.
- Falska handlingar – Om individen lämnar in ett bankkontoutdrag som hen har redigerat själv och ändrat eller tagit bort vissa summor pengar.
- Boende/vistelse – Kan handla om att individen inte bor där hen på ansökan uppger sig bo.
- Annat – Två exempel kan vara att individen har börjat studera utan att meddela socialtjänsten eller att individen har befunnit sig utomlands utan socialtjänstens kännedom.

Återkrav

Under år 2020 har totalt 195 beslut om återkrav registrerats i staden, motsvarande ett totalt belopp om 5 324 448 kronor. Den totala kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd i Stockholms stad under år 2020 uppgick till knappt 999 000 000 kronor. Det totala återkravsbeloppet motsvarar därmed drygt 0,5 % av det belopp som betalats ut i ekonomiskt bistånd under året.

Stadsdelsnämnd	Antal återkrav	Summa återkrav
Bromma	3	84 923 kr
Enheten för hemlösa	0	0 kr
Enskede-Årsta- Vantör	44	1 018 797 kr
Farsta	10	226 067 kr
Hägersten-Ålvsjö	2	16 235 kr
Hässelby-Vällingby	38	814 301 kr
Kungsholmen- Norrmalm-Östermalm	2	15 727 kr
Rinkeby-Kista	35	1 364 958 kr
Skarpnäck	21	457 671 kr
Skärholmen	8	162 059 kr
Spånga-Tensta	30	1 009 990 kr
Södermalm	2	153 720 kr
Totalt	195	5 324 448 kr

Under året 2020 återbetalades 1 510 895 kronor, vilket var ungefär 500 000 kronor mer än föregående år. Flera av FUT-utredarna har aktivt under året arbetat med att i kontakt med individen få till stånd en frivillig avbetalningsplan, vilket har visat sig framgångsrikt.

I skrivande stund finns 393 registrerade återkravsbeslut som regelbundet följs upp av berörd nämnd. Av dessa har 195 hushåll en pågående återbetalning och 184 är i fortsatt behov av ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning.

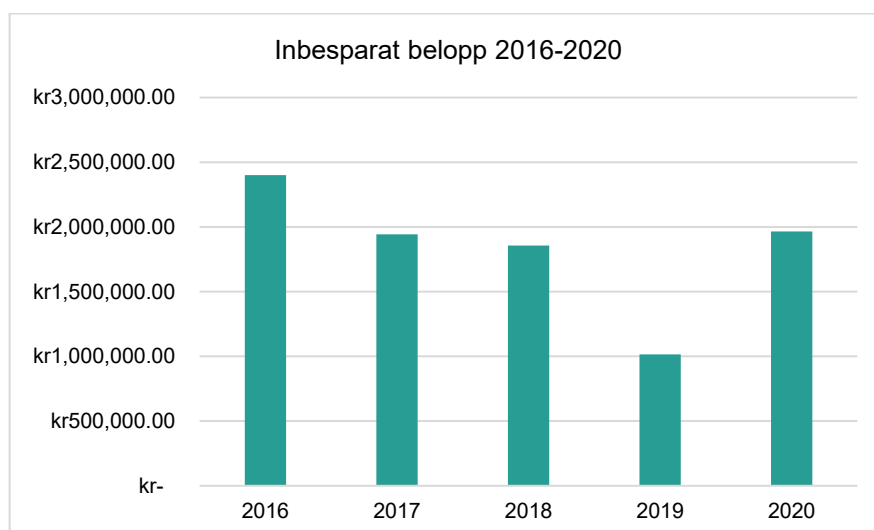
När en person inte återbetalar har nämnden möjlighet att göra en ersättningstalan till förvaltningsrätten. Innan ett ärende kan lämnas till förvaltningsrätten behöver nämnden göra en utredning om den enskilde har förmåga att återbetala skulden. Under året fattades i staden 20 beslut om att väcka ersättningstalan hos förvaltningsrätten. Att många är i behov av fortsatt ekonomiskt bistånd är en förklaring till att så få beslut om ersättningstalan har kunnat fattas under året.

I skrivande stund håller sju ärenden på att utredas hos nämnderna för eventuell ersättningstalan. 57 ärenden ligger hos Kronofogdemyndigheten efter dom från förvaltningsrätten att dessa individer är skyldiga att återbetala, medan 30 sådana ärenden inte har skickats till Kronofogdemyndigheten utan bevakas av stadsdelsnämnderna själva. Anledningen till detta är att det förekommer en kostnad när ett ärende lämnas över till Kronofogdemyndigheten och vid mindre belopp är det därmed mer lönsamt för nämnden att bevaka och handlägga ärendet på egen hand.

Inbesparat belopp

När en FUT-utredning inleds kan det framkomma information av vilken det framgår att personen i fråga inte är i behov av ekonomiskt bistånd. I många utredningar har man upptäckt att personer i vissa fall slutar att ansöka om ekonomiskt bistånd i samband med en FUT-utredning. En FUT-utredning kan även medföra att en inkomst upptäcks och att individen har fortsatt rätt till ekonomiskt bistånd men till ett betydligt lägre belopp.

Det här innebär att nämnderna genom att bedriva ett aktivt FUT-arbete på sätt och vis sparar in pengar som de annars hade riskerat att betala ut felaktigt. För att få en uppskattning av hur stort belopp detta avser gör nämnderna beräkningar av så kallat inbesparat belopp utifrån en gemensam modell. Dessa beräkningar har genomförts årligen de senaste tio åren. År 2020 var det inbesparade beloppet närmare 2 miljoner kronor.

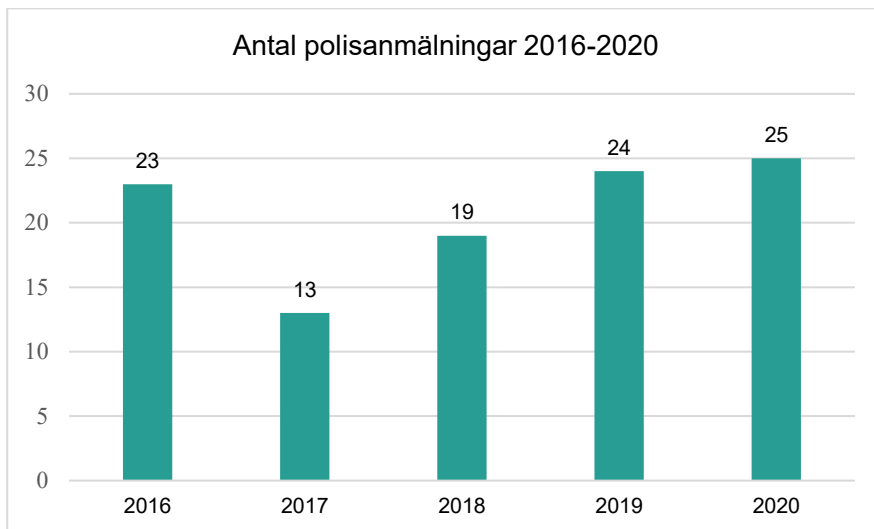

En utvecklingsfråga som FUT-samordnaren och FUT-utredarna tillsammans har arbetat med är hur denna beräkning ska kunna bli än mer tillförlitlig. I dagsläget samlar FUT-samordnaren in manuell statistik från FUT-utredarna i slutet av varje verksamhetsår och många FUT-utredare gör beräkningen av inbesparat belopp i samband med detta. Tillsammans har man kommit överens om att med hjälp av en gemensam mall börja föra statistik över dessa ärenden löpande under året istället för att göra det i efterhand.

Polisanmälan

Enligt 6 § bidragsbrottslagen har socialtjänsten en skyldighet att göra en polisanmälan vid misstanke om brott. Vid bedömningen om en anmälan ska göras ska myndigheten göra en preliminär bedömning av om det föreligger uppsåt eller grov oaktsamhet.

Antal polisanmälningar om misstänkta bidragsbrott från Stockholms stads FUT-utredare har varierat en del under de senaste åren, se diagram nedan.

Kunskapen hos stadens FUT-utredare vad gäller att bedöma uppsåt har ökat under de senaste åren genom samverkan med polis och åklagare, genom närvaro vid bidragsbrottsrättegångar och genom att dela kunskap med varandra. Detta har bland annat lett till att polisanmälningar numera endast görs i de ärenden där man tydligt kan se att agerandet hos den enskilde har varit uppsåtligt.

Resultat av efterkontroller

Eftersom den vanligaste orsaken till att en FUT-utredning inleds är att en person inte har redovisat alla sina inkomster genomförs varje år en särskild kontroll kallad efterkontroll, där man undersöker den taxerade inkomsten hos de individer som har avslutats från ekonomiskt bistånd.

Granskningen innebär att individernas taxerade inkomst jämförs med den inkomst som de har redovisat i samband med sin ansökan om ekonomiskt bistånd. Urvalet avser personer som har varit aktuella och erhållit ekonomiskt bistånd hela taxeringsåret i fråga och som sedan har avslutats i början av året därpå, och som därmed inte har genomgått den sedvanliga deklarationskontrollen som görs i alla aktuella ärenden som söker ekonomiskt bistånd under våren när Skatteverkets deklaration skickas ut.

Under år 2019 genomfördes efterkontroller avseende inkomståret 2018 och totalt omfattades 918 av dessa kontroller varav 507 personer hade en taxerad inkomst. Av dessa 507 var det 57 ärenden

som gick vidare till en FUT-utredning. I skrivande stund har 22 återkravsbeslut fattats och tre ärenden har polisanmälts. Flera av dessa återkrav är redan fullbetalda och flera har en pågående återbetalning.

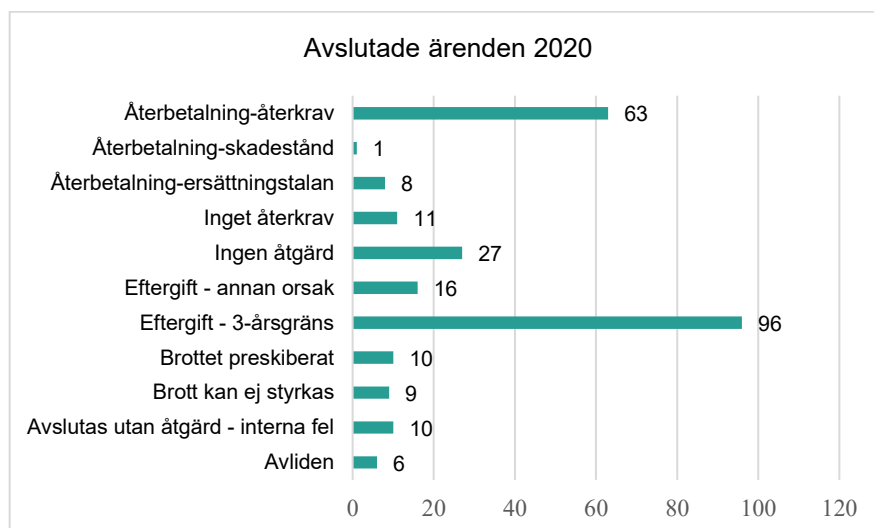
Motsvarande kontroll under år 2020 (som avser inkomstår 2019) omfattades av 1032 personer varav 562 hade en taxerad inkomst. Av dessa har 31 ärenden lämnats vidare för förhandsbedömning och eventuell utredning hos FUT-utredare. Dessa ärenden kommer att följas upp i nästa års rapport.

En reflektion avseende den senaste efterkontrollen är att fler ärenden har avslutats till självförsörjning vilket leder till att fler ärenden är med i denna kontroll. Att färre ärenden gått vidare till en FUT-utredning trots att många hade en taxerad inkomst kan vara ett tecken på det blivit rätt bedömning och utredning från början och att det förebyggande arbetet på nämnderna har förbättrats.

Avslutade ärenden

Under år 2020 avslutades sammanlagt 257 FUT-utredningar. Den vanligaste orsaken till att ett ärende avslutades var *Eftergift 3-årsgräns* vilket innebär att tre år har passerat från det att biståndet betalades ut och då saknas möjligheten att driva återkravet till förvaltningsrätten i en ersättningstalan. 96 ärenden avslutades av denna anledning.

63 ärenden avslutades för att skulden till nämnden hade återbetalats och 27 ärenden avslutades med avslutsorsaken *Ingen åtgärd*, vilket innebär att FUT-utredaren har bedömt att det saknas grund för återkrav och polisanmälan.

Sammanfattning och analys

Statistiken som presenterats i denna rapport visar de positiva effekter som FUT-arbetet medför, främst i form av att felaktigt bistånd hindras från att fortsatt utbetalas och att personer i stor utsträckning återbetalar det bistånd som de beviljats på felaktiga grunder.

Resultatet från 2020 utmärker sig i jämförelse med tidigare år. Till skillnad från tidigare år har samtliga nämnder under 2020 haft minst en anställd FUT-utredare. Det har säkerligen betydelse för den stora ökningen av antal "*inkommande information*" om misstänkta felaktiga utbetalningar. Tidigare år har de nämnder som varit utan FUT-utredare knappt rapporterat om några misstänkta felaktigheter, eftersom det då inte funnits någon som tagit emot misstanken och utrett denna, och man har därmed upplevt att det inte finns någon mening att rapportera när man misstänker felaktiga utbetalningar.

Det aktiva arbetet som bedrivs på nämnderna har inte bara gett resultat avseende ökad rapportering av misstänkta felaktiga utbetalningar utan även vad gäller utredningarna av dessa. Trenden med ett för varje år ökat antal ärenden i kö för utredning har brutits med anledning av att alla nämnder har FUT-utredare som arbetar aktivt med att utreda de misstankar som rapporteras in.

Det finns en koppling mellan de nämnder som har det lägsta antalet inledda FUT-utredningar och de nämnder som har FUT-utredare på deltid. Här är det viktigt att framhålla att det finns en svårighet i att prioritera FUT-arbetet när de parallella arbetsuppgifterna är att handlägga individers rätt till bistånd, en rätt som alltid ska handläggas skyndsamt.

En stor del av nämndernas FUT-arbete handlar också om att förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Det ser vi inte minst vad gäller andelen felaktiga utbetalningar som uppstår till följd av interna felaktigheter i handläggningen. Ofta leder erfarenheter från FUT-arbetet till förändrade och förbättrade rutiner hos nämnderna som förebygger att nya felaktigheter uppkommer.

I arbetet med att förebygga att felaktiga utbetalningar uppstår är det viktigt att skapa förutsättningar för de sökande att kunna göra rätt. För att förebygga att den sökande oavsiktligt gör fel vid ansökan ska varje sökande av ekonomiskt bistånd ges tydlig information om sin rätt till bistånd, om vilka krav som socialtjänsten ställer på den

enskilde för att vara berättigad till bistånd samt om sin skyldighet att lämna korrekta och fullständiga uppgifter och att anmäla ändrade förhållanden. I många av ytterstadsstadsdelarna är både språkkunskaper och kunskaper om hur myndigheter fungerar överlag sämre och vi behöver från socialtjänstens sida anpassa informationen som den enskilde delges i samband med ansökan om ekonomiskt bistånd.

Socialtjänstens rutiner bör underlätta för den sökande att göra rätt. De kontroller som socialtjänsten genomför bör vara effektiva i syftet att förebygga felaktiga utbetalningar. Eftersom den största anledningen till att felaktiga utbetalningar sker är oredovisade inkomster förefaller efterkontroller med Skatteverket vara en viktig rutin för att förebygga felaktigheter. Det kan också finnas anledning att närmare undersöka om det finns möjlighet för socialtjänsten att i ett tidigare skede få uppgifter om inkomst från Skatteverket för att undvika att felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd sker.

Avslutningsvis kan det konstateras att arbetet med att förebygga och utreda felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd är en viktig del i att säkerställa att Stockholms stads skattemedel används effektivt och att socialtjänstens resurser når de individer som resurserna faktiskt är avsedda för.